

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

ΔΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΛΛΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΔ 407/80

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΠΘ

ΠΛΑΝΟ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

- Η Διεύρυνση της ΕΕ
- Η διεύρυνση προς τα Δυτικά Βαλκάνια και τη Τουρκία
- Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας
- Η Κοινή Εμπορική Πολιτική
- Η Διαδικασία και Εφαρμογή της ΚΕΠ
- Η ΚΕΠ ως μέσο Οικονομικής Ανάπτυξης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η πολιτική της διεύρυνσης προκαλεί μια σειρά από αλυσιδωτές αλλαγές
  - ❑ Μετασχηματίζει τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ.
  - ❑ Ανανοηματοδοτεί το περιεχόμενο της κοινής ενωσιακής ταυτότητας και μεταβάλλει την ίδια τη φυσιογνωμία της ΕΕ
  - ❑ Μετατοπίζει μακρύτερα και επανα-οριοθετεί τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, με αποτέλεσμα τον επανακαθορισμό των «άλλων» απέναντι στους οποίους η ΕΕ ετεροπροσδιορίζεται.
  - ❑ Η διεύρυνση και η Ευρωπαϊκή Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) είναι δύο άμεσα αλληλένδετες πολιτικές.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Με την ένταξη του 28 μέλους (Κροατία), η ΕΕ θα πρέπει να σταματήσει προσωρινά τη διεύρυνση, προκειμένου να εδραιωθούν όσα έχουν επιτευχθεί.
- Το χαρτοφυλάκιο μετανομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας και Διαπραγματεύσεις για τη Διεύρυνση.
- Η αστάθεια στη Μεσόγειο αλλά και γενικότερα οι γεωπολιτικές κρίσεις έχουν αντιστρέψει τις προτεραιότητες, με την προσοχή να έχει στραφεί κυρίως στην ΕΠΓ.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (1999), έδωσε στα Δυτικά Βαλκάνια την προοπτική πλήρους ενσωμάτωσης.
- Σύναψη «Συμφωνιών Σταθεροποίησης και Σύνδεσης» (ΣΣΣ), 1999.
- Αναγόρευση σε «εν δυνάμει υποψήφια κράτη μέλη της ΕΕ», 2000.
- Ανάληψη δέσμευσης να εφαρμόσουν τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις και πολιτικές προκειμένου να προσεγγίσουν την ΕΕ, 2000.
- Δήλωση ότι «το μέλλον των Βαλκανίων βρίσκεται στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης», 2003 στη Θεσσαλονίκη.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

➤ Προϋποθέσεις προσχώρησης

- Οι ΣΣΣ περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων, δεδομένου ότι δεν αφορούν απλώς χώρες σε μετάβαση αλλά νεοσύστατα κράτη με αδύναμες ή ανύπαρκτες δομές.
- Σύναψη σχέσεων καλής γειτονίας με όλα τα κράτη της περιοχής
- Συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τα εγκλήματα στην τέως Γιουγκοσλαβία
- Συμμόρφωση με το σύνθετο σώμα της κοινοτικής νομοθεσίας

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

- Πολιτικές που υιοθέτησε η ΕΕ για να υποβοηθήσει την ενταξιακή προετοιμασία των Δυτικών Βαλκανίων
  - Έλαβε αυτόνομα εμπορικά μέτρα απέναντι στα κράτη της περιοχής
  - Πρόσφερε ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στην κοινή αγορά για τα περισσότερα προϊόντα προέλευσης των Δυτικών Βαλκανίων

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

- Πολιτικές που υιοθέτησε η ΕΕ για να υποβοηθήσει την ενταξιακή προετοιμασία των Δυτικών Βαλκανίων *(συνέχεια)*
  - Διέθεσε σημαντική οικονομική βοήθεια για να στηρίξει την ανασυγκρότηση, τις μεταρρυθμίσεις και την ανάπτυξη της περιοχής
  - Εξετάζει αναλυτικά (screening) ανά τομέα πολιτικής τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε υποψήφια χώρα και παρακολουθεί στενά (monitoring) και καταγράφει σε περιοδικές εκθέσεις την πρόοδο που σημειώνεται

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

- Υποβολή αίτησης σύνδεσης με την ΕΟΚ, 1959
- «Συμφωνία της Άγκυρας», 1963
- Υποβολή αίτησης ένταξης στην ΕΟΚ, 1986 (η οποία απορρίφθηκε)
- Σύναψη τελωνειακής ένωσης, 1995
- Αναγόρευση Τουρκίας σε υποψήφια προς ένταξη χώρα, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι 1999
- Έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων, 2005

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

- Εργαλεία με τα οποία η ΕΕ στηρίζει την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας
  - Χρηματοδότηση μέσω του IPA
  - Μεταφορά τεχνογνωσίας από το ΤΑΙΕΧ
  - Συμφωνίες twinning
  - Αναλυτική εξέταση, στενή παρακολούθηση και περιοδική αποτίμηση της προόδου που σημειώνεται

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

- Ανησυχίες από την πλευρά της ΕΕ
  - Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης
  - Διάκριση των εξουσιών
  - Περιστολή της ελευθερίας έκφρασης και του δικαιώματος της συνάθροισης
  - Αποτελεσματική διερεύνηση των κρουσμάτων διαφθοράς

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- Βρετανική πρόταση στην Επιτροπή, 2002
- Ανεπίσημο έγγραφο (non-paper) από τη Σουηδία, 2003
- Ανακοίνωση από την Επιτροπή της «Ευρύτερη Ευρώπη-Γειτονικές σχέσεις: Ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας», 2003

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- **Στόχοι ΕΠΓ**
  - Η δημιουργία ενός «κύκλου φίλων» με τους οποίους η Ένωση θα σύναπτε σχέσεις στενής συνεργασίας και καλής γειτονίας
  - Αποφυγή ανάδυσης νέων διαχωριστικών γραμμών μετά τη διεύρυνση της ΕΕ προς τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- Εργαλεία ΕΠΓ
  - Ενισχυμένος πολιτικός διάλογος
  - Στενότερη οικονομική συνεργασία
  - Αυξημένη κινητικότητα και επαφές μεταξύ των ανθρώπων

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- Χώρες που εντάχθηκαν στην ΕΠΓ
  - Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Αίγυπτος, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Μολδαβία, Μαρόκο, Παλαιστινιακή Αρχή, Τυνησία, Ουκρανία, Αλγερία, Λευκορωσία, Λιβύη, Συρία

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- **Στόχος ένταξης των παραπάνω χωρών στην ΕΠΓ**
  - Δημιουργία μιας «περιοχής κοινής ευημερίας και σταθερότητας» στην οποία θα προωθηθούν η οικονομική ανάπτυξη και η αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων και προβλημάτων
- **Θεμελιώδεις αρχές ΕΠΓ**
  - «Αμοιβαία» προσήλωση σε «κοινές αξίες», όπως το κράτος δικαίου, η χρηστή διακυβέρνηση, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οικονομία της αγοράς, η βιώσιμη ανάπτυξη και η καταπολέμηση της φτώχειας

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- Χαρακτηριστικά/ καινοτομίες ΕΠΓ
  - Εισαγωγή της αρχής της διαφοροποίησης μεταξύ των εταίρων (differentiated bilateralism)
  - Χρήση της αιρεσιμότητας με παρόμοιο τρόπο με αυτόν που εφαρμόζεται στην πολιτική της διεύρυνσης (θετική αιρεσιμότητα)
  - Σύναψη διμερών Σχεδίων Δράσης (Action Plans) με τις χώρες εταίρους, στα οποία καθορίζονται οι βασικές προτεραιότητες και ενέργειες

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

- Η αναθεωρημένη ΕΠΓ
  - Ανακοίνωση «Μια φιλόδοξη εταιρική σχέση για τη δημοκρατία και την κοινή ευημερία με τις χώρες της νότιας Μεσογείου», 8 Μαρτίου 2011
  - Ανακοίνωση «Μια νέα απάντηση σε μια γειτονιά που αλλάζει», 25 Μαΐου 2011
    - Εισηγάγε ως νέο στοιχείο την αρχή του «περισσότερα για περισσότερα» (more for more)
    - Νέο στοιχείο: Η ρητορική του «λιγότερα για λιγότερα» (less for less) και η ετοιμότητα της ΕΕ να χρησιμοποιήσει αρνητική αιρεσιμότητα

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

➤ Νέα στοιχεία αναθεωρημένης ΕΠΓ

- Η αρχή του «περισσότερα για περισσότερα» (more for more)
- Η Ρητορική του «λιγότερα για λιγότερα» (less for less) και η ετοιμότητα της ΕΕ να χρησιμοποιήσει αρνητική αιρεσιμότητα
- Η αποσαφήνιση της έννοιας της δημοκρατίας
- Η ιδέα της «βαθιάς και βιώσιμης δημοκρατίας» (deep and sustainable democracy)

ΜΕΡΟΣ Β
Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Οφέλη που απορρέουν από την Κοινή Εμπορική Πολιτική (ΚΕΠ)
  - Έδωσε τη δυνατότητα στην ΕΕ να συμμετάσχει στις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις, ενώ η αρμοδιότητα να συνάπτει «Συμφωνίες Συνδέσεως» της επέτρεψε να δημιουργεί συμμαχίες με τρίτα κράτη
  - Επιτρέπει στην ΕΕ να επιλέξει τι δασμούς θα επιβάλει, σε ποια προϊόντα και σε ποιες χώρες. Οι επιλογές αυτές, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης στρατηγικής επιλογών, την καθιστούν βασικό εργαλείο διαμόρφωσης των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

➤ Συνταγματική αποτύπωση ΚΕΠ

- Τίτλος II της Εξωτερικής Δράσης της ΕΕ.
- Αποτελείται από δύο άρθρα, τα 206 και 207 ΣΛΕΕ
  - Το πρώτο αναφέρεται στους σκοπούς της ΚΕΠ
  - Το δεύτερο απονέμει τις αρμοδιότητες στην ΕΕ για να επιδιώξει αυτούς τους σκοπούς
  - Στη πραγματική τους διάσταση, οι εξωτερικές εμπορικές σχέσεις της Ένωσης αναπτύχθηκαν ταχεία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η ΕΕ των 28 το 2014 συνιστά μια παγκόσμια εμπορική δύναμη
  - Κατέχει το 17,2% του παγκόσμιου εμπορίου
  - Είναι πρώτη εξαγωγική δύναμη με ποσοστό 16,4 %
  - Είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας με ποσοστό 16,4%

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΡΟΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Table 1: International trade flows in 2017, € trillions

	Exports	Imports	Total trade
China	1.9	1.4	3.3
US	1.3	2.0	3.3
EU total	5.2	5.1	10.4
EU intra	3.4	3.3	6.6
EU extra	1.9	1.9	3.7
World	15.5	15.7	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Στόχοι που επιδιώκει η ΕΕ
  - Εξασφάλιση των ανοιχτών αγορών
  - Υιοθέτηση σαφών κανονιστικών πλαισίων
  - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις παγκόσμιες αγορές
  - Προσδιορισμός και ανάληψη ευθυνών τόσο έναντι των πολιτών της Ένωσης όσο και έναντι των πολιτών όλου του κόσμου

ΕΝΝΟΙΑ

- «Η Κοινή Εμπορική Πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, καθώς και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, την πολιτική εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, στα οποία περιλαμβάνονται τα μέτρα που λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Η Κοινή Εμπορική Πολιτική ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης» (άρθρο 207.1 ΣΛΕΕ)

ΕΝΝΟΙΑ

- Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων
  - Το Δικαστήριο θεώρησε ότι η ΚΕΠ περιλαμβάνει τόσο την απελευθέρωση όσο και τη ρύθμιση της διεθνούς αγοράς για ορισμένα προϊόντα
  - Ενέταξε στο πεδίο εφαρμογής της ΚΕΠ το καθεστώς χρηματοδότησης τοπικών ενισχύσεων των εξαγωγών,⁷ όπως και τις συμφωνίες βασικών προϊόντων που αποβλέπουν στη ρύθμιση περισσότερο του παγκόσμιου εμπορίου παρά σε μια απλή απελευθέρωση των συναλλαγών
  - Ακολούθησε η ένταξη του συστήματος γενικών δασμολογικών προτιμήσεων προς όφελος των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών

ΕΝΝΟΙΑ

- Το πρόβλημα της συντρέχουσας αρμοδιότητας
  - Συνθήκη του Άμστερνταμ
    - Έδωσε την εξουσία στο Συμβούλιο να διευρύνει τις αρμοδιότητες της Ένωσης στη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μιας συμφωνίας για τις εμπορικές πτυχές των υπηρεσιών και της διανοητικής ιδιοκτησίας
  - Συνθήκη της Νίκαιας
    - Εντάσσονται ρητά στην έννοια της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Ένωσης οι τομείς του εμπορίου υπηρεσιών και των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, όχι όμως γενικά ο τομέας των υπηρεσιών και της διανοητικής ιδιοκτησίας

ΕΝΝΟΙΑ

- Το πρόβλημα της συντρέχουσας αρμοδιότητας (*συνέχεια*)
  - Συνθήκη της Λισαβόνας
    - Ενέταξε στο πεδίο εφαρμογής της ΚΕΠ τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων
    - Ενίσχυσε έτι περαιτέρω τον κανόνα της ομοφωνίας
    - Όσον αφορά στην οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα μεταξύ άλλων στον τομέα της ΚΕΠ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

➤ Συνθήκης της Λισαβόνας

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καθορίζουν το πλαίσιο εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής
- Οι εμπορικές συμφωνίες συνάπτονται από το Συμβούλιο έπειτα από έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- Η Επιτροπή υποβάλλει συστάσεις στο Συμβούλιο, το οποίο την εξουσιοδοτεί να αρχίσει τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις
- Το Συμβούλιο, έπειτα από πρόταση της Επιτροπής, εκδίδει απόφαση που επιτρέπει την υπογραφή της συμφωνίας και ενδεχομένως την προσωρινή της εφαρμογή πριν να τεθεί σε ισχύ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Περιπτώσεις όπου το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τη διαπραγμάτευση και σύναψη μιας εμπορικής συμφωνίας:
  - Στους τομείς του εμπορίου υπηρεσιών και των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και των άμεσων ξένων επενδύσεων, όταν περιλαμβάνουν διατάξεις για τις οποίες απαιτείται ομοφωνία για τη θέσπιση εσωτερικών μέτρων
  - Στον τομέα του εμπορίου των πολιτιστικών και οπτικοακουστικών υπηρεσιών, όταν υπάρχει κίνδυνος να θίξουν την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία της Ένωσης

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Περιπτώσεις όπου το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τη διαπραγμάτευση και σύναψη μιας εμπορικής συμφωνίας (συνέχεια):
  - Στον τομέα του εμπορίου κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών, όταν υπάρχει κίνδυνος να επιφέρουν σοβαρή διατάραξη της οργάνωσης των υπηρεσιών αυτών σε εθνικό επίπεδο και να θιγούν οι ευθύνες των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή τους

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

➤ Οι εμπορικές συμφωνίες

- Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ / GATT), 1948, στόχος η διατήρηση ανοικτών παγκόσμιων εμπορικών συναλλαγών.
- Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), 1994, πολυμερείς συμφωνίες σε εμπορεύματα.
- Ενιαίος Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ)
- Κοινή Στρατηγική ΕΕ-Αφρικής (ΚΣΕΑ/JAES)
- Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (European Neighbourhood Policy)
  - Ανατολική Εταιρική Σχέση
  - Ευρωμεσογειακή Εταιρική Σχέση
  - «Black Sea Synergy»

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

❖ Αυτόνομα μέτρα

- Κοινό καθεστώς εισαγωγών
- Κοινό καθεστώς εξαγωγών
- Πολιτική εμπορικής άμυνας
- Σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ)

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

➤ Προς μια πολιτική διεθνών επενδύσεων

- Η ανάπτυξη μιας πολιτικής επενδύσεων μπορεί να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και να συμβάλει σε μια διατηρήσιμη ανάπτυξη της Ένωσης
- Κανονισμός 1219/2012, σχετικά με τη «θέσπιση μεταβατικών ρυθμίσεων στο πλαίσιο διμερών επενδυτικών συμφωνιών μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών»

Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Αρχές νέας στρατηγικής στο εμπόριο και στις επενδύσεις
  - Αποτελεσματικότητα
  - Διαφάνεια
  - Αξίες

Η ΚΟΙΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Τι προβλέπει η νέα στρατηγική στο εμπόριο και στις επενδύσεις
  - Προτεραιότητα στην ολοκλήρωση των υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεων
  - Επιδίωξη ανοίγματος νέων διαπραγματεύσεων με την περιοχή της Ανατολικής Ασίας, πλευρά Ειρηνικού Ωκεανού, με τη μορφή συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, τις Φιλιππίνες και την Ινδονησία και εμβάθυνσης των σχέσεων με τις χώρες της Αφρικής
  - Εκσυγχρονισμό της υπάρχουσας Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου με το Μεξικό και τη Χιλή, καθώς και τελωνειακή ένωση με την Τουρκία

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη, σύμφωνα με το Ν. 2121/1993 και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975)